

Институт за истраживање српских страдања у XX веку

МАСОВНИ ЗЛОЧИНИ НОВЕМБРА 1992.

Приредила: Драгана Гавриловић

6. НОВЕМБАР 1992.

Каменица Доња и Каменица Горња (Срба 323, муслимана 2633, Југословена 22) српски засеоци, или подручја, ових углавном муслиманских села зворничке Општине, опколиле су у току ноћи локалне муслиманске оружане формације, припадници Армије БиХ, и освојили **6. новембра 1992.** Том приликом заробљени су многи Срби, браниоци ових заселака и чланови њихових породица. Колико је у овом погрому лица српске националности Каменице страдало, заробљено и масакрирано још увек је непознато. Цифре се крећу од 109 до преко 250 жртава. Војска Републике Српске вратила се на овај терен и ослободила Каменицу 16. фебруара 1993. Од тада се трага за несталим. Прво ископавање тела покојника извршено је 16. фебруара, потом 15. марта 1993. год. и наредних месеци. У седам заједничких гробница, углавном на локалитетима Глођанско Брдо, Козјак, Трешњица, Маскалића поток и Широки пут, пронађена су тела више десетина жртава. Али, нису сви могли да буду идентификовани. Тек кад буду пронађене још неоткривене гробнице, добиће се коначни резултати српског страдања почетком новембра 1992. Тим стручњака који је предводио познати др Зоран Станковић са ВМА из Београда, приликом ексхумације и идентификације покојника, утврдио је да су безмало све жртве претходно мучене и убијене на веома свиреп начин. О масакру су сведочила искасапљена тела и тела често без главе или појединих удова, ексери и гвоздене шипке у лобањама и грудима, ланци на зглобовима ногу и руку, лобање разбијене тупим предметима, одсечене мошнице, спаљени делови тела. Само три откопане жртве убијене су из ватреног оружја. За овај "подвиг" Насер Орић је са још девет од великог броја својих саучесника, Указом председника Председништва БиХ господина Алије Изетбеговића одликован највећим одликовањем за војне заслуге Републике БиХ "Златним љиљаном". Сва српска имовина у засеоцима Каменице опљачкана је и до темеља уништена.

Жртве: 1) Миладин (Игњат) Ашћерић, 1962; 2) Зоран (Јово) Бојановић, 1961; 3) Драгомир (Велимир) Божић, 1966; 4) Никола (Миладин) Чворић, 1963; 5) Саво (Перо) Ђокић, 1930; 6) Владо (Перо) Грабовица, 1950; 7) Радисав (Тимотије) Грабовица, 1950; 8) Ратко (Костадин) Илић, 1959; 9) Драган (Бошко) Јакшић, 1965; 10)

**Масовни злочини муслиманских и хрватских снага над Србима,
1992 – 1995.**

Станко (Марко) Јовановић-Мишо, 1956; 11) Урош (Дамјан) Казановић, 1948; 12) Миодраг (Василије) Ковачевић-Мишо, 1959; 13) Драган (Стеван) Летић, 1964; 14) Српко (Војин) Лукић, 1955; 15) Радислав (Лазар) Мацановић, 1962; 16) Тришо (Микајло) Михајловић, 1959; 17) Марко (Јово) Милошевић, 1948; 18) Радомир (Милош) Павловић, 1974; 19) Бранислав (Душан) Петровић, 1958; 20) Горан (Златко) Пјанић, 1952; 21) Радомир (Рајко) Радић, 1950; 22) Радован (Стево) Савић, 1966; 23) Жарко (Богдан) Савић, 1949; 24) Мићо (Миливоје) Симић, 1953; 25) Ненад (Жарко) Стевановић, 1956; 26) Славко (Драго) Тијанић, 1970; 27) Зоран (Томо) Урумовић, 1958; 28) Драгомир (Љубо) Јовановић, 1958; 29) Саво (Васо) Казановић, 1957; 30) Радан (Ђорђе) Павловић, 1967; 31) Мићо (Крстан) Тешић, 1968; 32) Велимир (Вељко) Јовановић, 1955; 33) Милан (Михајло) Продановић, 1953; 34) Ратко (Ненад) Продановић, 1944; 35) Миладин (Јово) Ложњаковић, 1958; 36) Раде (Бранислав) Марић, 1949; 37) Панто (Владо) Мијатовић, 1955; 38) Виктор (Младен) Савић, 1964; 39) Ђорђе (Владимир) Стевановић, 1952; 40) Богдан (Радивој) Радовић, 1952; 41) Кирило (Стеван) Стевановић, 1940; 43) Милорад (Милан) Видовић, 1966; 44) Владо (Петко) Ристановић, 1958; 45) Алекса (Џвијан) Савић, 1952; 46) Рајо (Џвијетко) Максимовић, 1953; 47) Милош (Желимир) Зеленовић, 1967; 48) Зоран (Неџо) Божић, 1964; 49) Милош (Ристо) Грабовица, 1974; 50) Борисав (Витомир) Михајловић, 1958; 51) Славко (Вукашин) Павловић, 1959; 52) Миладин (Божо) Недић, 1960; 53) Миладин Ћерић .

5-6. НОВЕМБАР 1992.

Млини, мање насеље у Општини Илијаш-Сарајево, страдало је у класичном, терористичко-бандитском упаду групе наоружаних муслимана из састава Првог корпуса Армије БиХ, који је извршен у току ноћи **5-6. новембра 1992.** Куће жртва, искључиво лица српске националности су опљачкане и опустошене. О овом злочину, као што је то и ранијих месеци био уобичајен случај у делу Сарајева под муслиманском окупацијом, дуго се ћутало. Злочин је прикриван и тада и касније, иако су починиоци злочина, убице и пљачкаши, познати муслиманским властима. Основни мотив прикривања је био што су и овом приликом, као готово безброј пута пре тога, злочин починили наоружани представници легалних градских органа власти.

Жртве: 1) Далибор (Рајко) Вановац, 1974. његов брат 2) Велибор (Рајко) Вановац, 1969; 3) Слободан (Здравко) Вановац, 1951; 4) Лазар (Ново) Радосављевић, 1969; 5) Мирко (Никола) Радосављевић, 1970. У нападу рањено више лица.

7. НОВЕМБАР 1992.

Оловске Луке, велико село готово подједнаког броја српског и муслиманског становништа (Срба 405, муслимана 399, Хрвата 5, Југословена 15, осталих 3) у Општини Олово, која се све време рата, као и данас, налази у саставу муслиманско-хрватске федерације. Претходно планиран напад на српски део села извршили су **7. новембра 1992.** наоружани муслимани из самог села потпомогнути муслиманима из осталих насеља оловске, кладањске, власеничке и суседних општина овог краја. У нападу је страдало више лица српске националности.

Жртве: 1) Љубо (Крсман) Балотић, 1931; 2) Панто Божић, 1931; 3) Стеван (Раде) Вишњић, 1952; 4) Ненад (Милорад) Ђукић, 1963; 5) Срето (Вукан) Миличевић, 1937.

15. НОВЕМБАР 1992.

Кијево, (Општина Трново-Сарајево) претежно муслиманско, али и доста велико планинско село (Хрвата 1, муслимана 308, Срба 142) на Игману, а место муслиманског злочина српски заселак или локалитет **Простругана клада**. Напад локалних наоружаних муслимана, највероватније припадника Игманске бригаде Првог, односно Сарајевског, корпуса Армије БиХ, извршен **15. новембра 1992.** искључиво на српски део овог села. Том приликом убијено је више лица српске националности, посебно из породице Милидраг. Њихова имовина, стока, храна и прикупљена летина опљачкани су, а стамбени и привредни објекти уништени.

Жртве: 1) Ненад Бербик, 1937; 2) Петар (Јован) Крсмановић, 1950; 3) Божидар (Ђорђе) Милидраг, 1952. и његов отац 4) Ђорђе (Јовица) Милидраг, 1925; 5) Ранко (Митар) Милидраг, 1944; 6) Ратко (Алекса) Милидраг, 1939; 7) Алекса (Бошко) Млађен, 1934. и 8) Боро (Никола) Радоња, 1943.

16. НОВЕМБАР 1992.

Козаревина, мало и сиромашно планинско село у Општини Србиње у коме је живео нешто већи број српског становништва у односу на муслиманско (Срба 55, муслимана 36). Српски део села нападнут је и страдао **16. новембра 1992.** Напад на Козаревину извршиле муслиманске оружане формације са локалног подручја из регуларног састава Армије БиХ. Једине жртве муслиманског напада

**Масовни злочини муслиманских и хрватских снага над Србима,
1992 – 1995.**

су три цивила српске националности, који су се затекли у селу да би хранили стоку и одржавали своја и суседна имања. Све српске куће, храну и стоку нападачи су опљачкали, а остало уништили.

Жртве: 1) Стака (Глигор) Пљеваљчић, 1924; 2) Војо (Мићо) Кулић, 1944. и 3) Јагош (Марко) Крсмановић, 1936.

25. НОВЕМБАР 1992.

Сарајево – Бућа Поток, (Општина Нови Град). Припадници Армије БиХ **25. новембра 1992.** извршили су ново мучко убиство недужног сарајлије, радника, српске националности и његових најближих, у њиховој властитој кући. Да би прикрили и овај, један од многих злочина над српским цивилима у граду, муслимани су покојника неколико година касније у својим списковима за јавност лажно приказали као борца Армије БиХ из састава Првог корпуса, који је у борби против Војске Републике Српске погинуо у одбрани свог мултиетничког града. Пропустили су да бар помену, иако су знали, ко је провалио у кућу, поубијао укућане и опљачкао имовину покојника. О томе се у сарајевском затвору, у пред ухапшеним Србима хвалио Шкуљ Бењамин.

Жртве: 1) Боривоје (Рајко) Крајишник-Бора, металостругар, 1965; сестра 2) Борка (Рајко) Крајишник, 1966. и супруга 3) Јагода (Неџо) Крајишник-Јања.

28. НОВЕМБАР 1992.

Зелиња Горња или Зелиња Српска (Срба 802, Хрвата 2, Југословена 5, осталих 1) у Општини Градачац, нападнута је **28. новембра 1992.** Напад на село, разарања и убиства мештана српске националности извршили су наоружани локални муслимани из јединица Другог корпуса Армије БиХ. Покојници су страдали на Јеловој Гори приликом покушаја изласка из села. Зелиња Горња је разорена и опљачкана.

Жртве: 1) Благан (Вид) Илић, 1939; 2) Милан Васић; 3) Душан Перић, 1929.

МАСОВНИ ЗЛОЧИНИ НОВЕМБРА 1993.

Приредила: Драгана Гавриловић

7. НОВЕМБАР 1993.

Месићи, брдско-планинско претежно српско село (Срба 79, муслимана 17) у подрињској Општини Рогатица напале су **7. новембра 1993.** локалне муслиманске оружане формације сврстане у јединице Армије БиХ. У току напада и освајања српског дела села убијена су четири лица српске националности. Остали мештани Срби спас потражили у бекству, а њихову покретну имовину, пољопривредне уређаје, прикупљену летину, стоку и храну муслимани опљачкали и однели у своја села, а непокретну имовину: куће, амбаре, стаје и остале објекте домаћинства спалили и уништили.

Жртве: 1) Ђорђо (Перо) Мракић, 1962; 2) Горан (Миладин) Обрадовић, 1967; 3) Добро (Јово) Рацковић, 1937; 4) Драган (Милан) Делић, 1966; 5) Милорад (Симо) Петковић, 1951.

НОВЕМБАР 1993.

Гојаковац, село у Општини Кисељак, које је већ једном страдало 17. јуна 199, поново су напале и опустошиле оружане формације, највероватније 109. бригаде Армије БиХ, **спорног датума новембра 1993.** И овом приликом је у српском делу Гојаковца убијено више цивилних лица српске националности. Српска имовина, скупљена летина, стока и резерве хране коначно су опљачкани и однети у суседна муслиманска и хрватска села, остатак спаљен и разорен. Преживели мештани су заштиту нашли у избеглиштву по околним насељима на територији Републике Српске.

Жртве: 1) Перо Марковић, 2) Даница Марковић; 3) Јања Николић; 4) Љубан Марковић; 5) Ивица Марковић; 6) Владимир Марковић.

МАСОВНИ ЗЛОЧИНИ НОВЕМБРА 1994.

Приредила: Драгана Гавриловић

11. НОВЕМБАР 1994.

Жуберин, мало српско село (укупно становника 41) у Општини Невесиње. Село је било у залеђу српских положаја и линија одбране, а напад је извршен неочекивано, пред само свитање **11. новембра 1994.** Акцију је извела специјална јединица коју су сачињавали муслимани Подвележја, борци неке посебне диверзантско-терористичке формације Четвртог корпуса Армије БиХ. У нападу су убијене четири, углавном, старије и ненаоружане особе српске националности, а пет мештана, такође цивила, овог села је рањено. Вреднија имовина, одећа, обућа и стока жртава и избеглих мештана Жуберина опљачкани су, оно што нападачи нису хтели или нису могли да понесу разорено је и спаљено уз познате узвике и арлаукање ратника цихада "Алаху егбер".

Жртве: 1) Мара (Трифко) Чабрило, 1921; 2) Даринка (Ристо) Чабрило, 1928; 3) Мирослав (Симо) Чабрило, 1941; 4) Радојка (Мико) Пухало, 1922; 5) Саво (Максим) Рул, 1948.

13. НОВЕМБАР 1994.

Јабланица, урбани део града који је и у својој прошлости, као и данас, увек имао доминантну муслиманску већину (Срба 204, Хрвата 742, муслимана 2887, Југословена 452, осталих 168) и у коме је у згради некадашњег Музеја револуције 1941-1945. на самом почетку оружаних сукоба формиран концентрациони логор за Србе. А потом, у току жестоког муслиманско-хрватског рата, исти логор је служио и за приведене и заробљене Хрвате. У логор су **13. новембра 1994.** доведена бодљикавом жицом везана, четири заробљена борца војске Републике Српске. После свакодневних мучења убијени су на веома свиреп, ритуалан исламски начин, сабљом и још неким непознатим хладним оружјем. То је утврђено приликом обдукције пошто су тела у Подвележју предата органима власти РС. Једном од покојника недостајала је глава.

Жртве: 1) Ристо (Стојан) Чоловић, 1955; 2) Миљан (Бранко) Радуловић, 1974; 3) Мирко (Ђорђе) Симић, 1959; 4) Слободан (Младен) Пудар, 1970.